

Datum
2008-07-14

Vår beteckning
0699-08-01405

Ert datum
2008-02-01

Er beteckning
537-104019-2007

Vattenmyndigheten i Västerhavets vattendistrikt

Länsstyrelsen i Västra Götaland
403 40 Göteborg

Översikt av väsentliga frågor för förvaltningsplan i Västerhavets vattendistrikt

Sjöfartsverket har tagit del av rubricerat dokument, som är liknande från alla Vattenmyndigheter, och har därför valt att lämna samma svar till alla.

Översikt av väsentliga frågor för förvaltningsplan syftar till att översiktligt beskriva vilka områden och frågor som Vattenmyndigheterna ska arbeta med. Man ger i samrådshandlingen en redovisning av vilka vattenområden som är viktiga i respektive distrikt och vilka problem som finns i dessa områden. Sjöfartsverket berörs av och påverkas i första hand kustvattenområdena och de större inlandsvattnen där det förekommer fartygstrafik.

Inför denna samrådsprocess genomfördes en enkätundersökning för att få en uppfattning om vad som var att betrakta som väsentliga frågor. Resultatet visar att det finns några miljöproblem där sjöfart och fritidsbåtar kan vara en av flera bidragande orsaker till problem. Det är bl.a. främmande arter (barlastvatten), miljögifter (bottenfärger), fysisk påverkan (kommersiell sjöfart och fritidsbåtar). I undersökningen rankades övergödning och försurning som störst problem medan tex. främmande arter kom längre ned på listan.

Sjöfartsverket ställer sig frågande till att främmande arter betraktas som ett relativt obetydligt till litet problem. En sådan bedömning tycks gå emot det pågående arbetet med att ta fram en Nationell strategi för främmande arter och genotyper där bl.a. följande står att läsa:

"...Effekterna av invasiva främmande arter kan vara ekologiska genom tillbakagång eller utslagning av inhemska arter, eller genetiska i form av förändringar av inhemska arters genupsättning. Invasiva främmande arter kan även leda till samhällsekonomiska kostnader och effekter på människors

Datum
2008-07-14

Vår beteckning
0699-08-01405

hälsa. Dagens omfattande introduktion av främmande arter och genotyper kan i förlängningen leda till en utarmning av världens biologiska mångfald genom att ekologiska samhällen blir allt mer lika varandra och att den genetiska variationen inom arterna minskar (Berg och Nilsson 1997).

I ett internationellt perspektiv är Sverige relativt lite drabbat av invasiva främmande arter. Situationen är dock inte bekymmersfri. Arter som signalkräfta, spansk skogssnigel och jätteloka har redan lett till stora ekonomiska skador (Gren et al. 2007). De fullständiga konsekvenserna av den relativt nyligen introducerade amerikanska kammaneten Mnemiopsis leydyi, som medverkade till utslagningen av ansjovisbestånden i Svarta havet, kan dessutom ännu inte bedömas...”

Arbetet med att ta fram en Nationell strategi för främmande arter och genotyper leds av Naturvårdsverket och Sjöfartsverket hänvisar till dem för detaljerad information om riskbedömning eftersom detta ligger utanför Sjöfartsverkets kompetensområde.

Fartyg som trafikerar svenska farvatten och även mindre (fritids)båtar som trafikerar andra vattenområden kan mycket väl medföra främmande arter antingen via barlastvatten eller via påväxt på skrov. Det finns därmed risk för att främmande arter försämrar kvaliteten i t.ex. dricksvattentäkter. För att förebygga, begränsa och slutligen eliminera överföring av skadliga vattenlevande organismer och patogener genom kontroll och hantering av fartygs barlastvatten och sediment föreslår utredningen om Sveriges anslutning till Barlastvattenkonventionen (SOU 2008:1) att Sverige ansluter sig till konventionen som antogs av Internationella Sjöfartsorganisationen (IMO) i februari 2004.

Eftersom introduktion av främmande arter via barlastvatten betraktas som ett av de största hoten mot världshaven, pågår, i avvaktan på att Barlastvattenkonventionen träder ikraft internationellt, ett samarbete mellan OSPAR konventionen (Convention for the Protection of the Marine Environment of the North-East Atlantic) och HELCOM (Helsingforskonventionen). Ett samarbete som resulterat i att alla fartyg som går in i nordöstra Atlanten och som kommer från transatlantiska rutter och även från rutter som passerar västra Afrika har möjlighet att tillämpa frivilliga riktlinjer för skifte av barlastvatten sedan den 1 april 2008. Avsikten med samarbetet har varit att ta fram en frivillig interimsvägledning för att minska risken för introduktion av främmande organismer via fartygs barlastvatten i nordöstra Atlanten och Östersjön. Detta i avvaktan på att fartyg har system för rening av barlastvatten ombord i enlighet med Barlastvattenkonventionens bestämmelser. Den lösningen kommer dock inte att vara implementerad fullt ut förrän år 2016 – under förutsättning att konventionen har trätt ikraft till dess.

Datum
2008-07-14

Vår beteckning
0699-08-01405

Med tanke på all fartygstrafik som ska in till svenska hamnar eller passerar svenskt territorialvatten är det tveksamt om introduktion av främmande arter via fartygs barlastvatten och även via skrov kan betraktas som ett obetydligt till ett litet problem. Inom ramen för HELCOM är avsikten att man under 2008 och 2009 ska undersöka riskerna. Detta genom att arbeta utifrån en s.k. road map som tagits fram för att harmonisera implementeringen av Barlastvattenkonventionen.

Beträffande miljöfarliga ämnen är bottenfärger på fartyg och fritidsbåtar en av många orsaker till förhöjda halter av miljögifter i sediment. Bottenfärger används för att minska påväxten på skrov, främst för att påväxten ökar vattenmotståndet. Bottenfärger innehåller ofta olika typer av gifter. 2003 fick FN:s internationella sjöfartsorganisationen IMO (International Maritime Organisation) till stånd en konvention om ett generellt förbud mot dessa färger. Konventionen träder i kraft september 2008. Sedan den 1 juli 2003 är det förbjudet för alla svenska fartyg att använda påväxthindrande (antifouling) system som innehåller tennorganiska föreningar som fungerar som biocider. Reglerna gäller oavsett fartygets (eller fritidsbåtens) storlek eller vilken trafik fartyget används till. Sedan nyåret 2008 är alla fartyg bemålade med sådana färger portförbjudna i alla EU:s hamnar.

Det finns alternativ till de giftiga bottenfärgerna. Mekanisk rengöring, såsom borstning, används ofta på fartyg efter längre stillaliggande som komplement till kemiska beväxningsskydd. För fritidsbåtar framstår mekaniska metoder som rimliga och miljövänligare. Ett problem att lösa är att ta hand om växter, djur och material som avlägsnas från skrov, och särskilt sådant material som innehåller giftiga bottenfärger.

Forskning för att hitta alternativa giftfria båtbottnfärger pågår med finansiering från bl.a. MISTRA. Problemet med giftiga båtbottnfärger behandlas i övrigt under miljökvalitetsmålet Giftfri miljö. Den fördjupade utvärderingen för Giftfri miljö pekar på den pågående riskutvärderingen av båtbottnfärger enligt biociddirektivet. Utvärderingen föreslår dessutom ökade informationsinsatser för att garantera efterlevnaden.

Sjöfartsverket anser vidare att den informationsspridning som sker i samband med Vattenmyndigheternas arbete är bra. Information är lätt att hitta på respektive myndighets hemsida. Dessutom sker en riktad information via e-post. Där framgår tydligt hur och när det finns möjlighet att påverka arbetet och vilka vattenmiljöer och vattenproblem som är viktiga.

Sjöfartsverket önskar att Vattenmyndigheterna sänder information, inbjudan till möten och andra aktiviteter, samrådshandlingar eller annat som bedöms att verket bör känna till eller delta i till huvudkontoret med adress Sjöfartsverket, 601 78 Norrköping. Verkets centrala enhet kommer, när det

Datum
2008-07-14

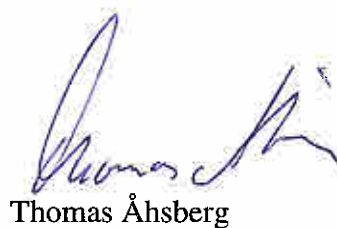
Vår beteckning
0699-08-01405

är befogat, att vidarebefordra information och handlingar till de berörda sjötrafikområdena.

I handläggningen av detta ärende, som avgjorts av chefen för Sjöfart och samhälle, Maria Gelin har deltagit miljöhandläggaren på Sjöfartsinspektionen Ulrika Borg, miljöhandläggarna Reidar Grundström och Thomas Åhsberg, den sistnämnde föredragande.

Maria Gelin

Thomas Åhsberg